

ФИЗИОТЕРАПЕУТИКА СЕРБИКА

БРОЈ 8 ★ СЕПТЕМБАР 2014

ФИЗИОТЕРАПЕУТИ

И
ПУБЛИКОВАЊЕ

САДРЖАЈ

- 5 ИСТОРИЈАТ ИЗДАВАШТВА ФИЗИОТЕРАПЕУТСКИХ ЧАСОПИСА У СВЕТУ И У СРБИЈИ**
Аутор: дипл. ецц. у здравству Невена Обрадовић, вфт,
- 22 КАКО ПРИПРЕМИТИ СТРУЧНИ РАД ЗА ПУБЛИКОВАЊЕ**
Аутор: Биљана Стојановић- Јовановић, Стеван Јовановић,
- 26 РЕЦЕНЗИРАЊЕ – ПРОВЕРА КВАЛИТЕТА НАПИСАНОГ СТРУЧНОГ РАДА**
Стеван Јовановић, Биљана Стојановић- Јовановић,
- 29 УПУСТВО АУТОРИМА ЧАСОПИСА ФИЗИОТЕРАПЕУТИКА СЕРБИКА**

РЕДАКЦИЈА:

Главни и одговорни уредник

Невена Обрадовић, вфт
дипл. ецц. у здравству

Заменик уредника

Зоран Обрадовић, вфт

Технички уредник

Драган Д. Димитријевић

Компјутерско-графичка обрада

Драган Димитријевић

Сарадници

Стеван Јовановић, вфт
Милутин Радотић, вфт

ИЗДАВАЧ:

MEDICOMON d.o.o.

За издавача:

Невена Обрадовић

Штамапа:

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
615.8(497.11)
ФИЗИОТЕРАПЕУТИКА сербика / главни и одговорни уредник Невена Обрадовић.-2012,
бр.1 (септ.)-.-[Београд]: Medicomon, 2012.-30цм
Тромесечно
ISSN 2217-9917 = Физиотерапеутика сербика
COBISS. SR - ID 193190924

Тираж: 1000

Цена часописа: 350,00 РСД

Годишња претплата: 1200,00 РСД

Текући рачун: 160-2768950101033-50

Реч уреднице

Драге физиотерапеуткиње и физиотерапеути,

8.број ФИЗИОТЕРАПЕУТИКЕ СЕРБИКЕ излази 08. септембра, на светски дан физиотерапеута. Честитајући Вам (нам) наш празник, редакција часописа је желела да се осврне на улогу научних публикација и њихов утицај на физиотерапеутску праксу, у свету и код нас. Тако нас је занимало кад и како су физиотерапеути почели да бележе оно што у својој свакодневној пракси раде, одакле потреба да се забележи и бележи и како је то било-од идеје до реферетних физио часописа. Посебно нас је интересовало где смо ми у тој причи званој физио часопис. Наше колеге у свету одавно су препознале значај писаног записа, што се потврђује значајним бројем физио часописа, од општих до специјализованих. Истражујући историјско поглавље наше дивне професије открили смо да физиотерапеути морају бити свесни своје снаге да кроз писани опис свога искуства мењају схватања, деле искуства и креирају референце знања. За садашњост и за будућност. Пракса, искуство, њихово публикување, образовање и континуирана медицинска едукација значајне су међусобно повезане карике у физиотерапеутском менаџменту. Писани запис је глас и начин стварања ауторитета физиотерапута заснован на личном, индивидуалном искуству, у циљу подизања кредибилитета струке. А све у корист здравља. Тога су биле свесне наше колеге,

А ми...

Ваша Уредница,

Невена Обрадовић

ИСТОРИЈАТ ИЗДАВАШТВА ФИЗИОТЕРАПЕУТСКИХ ЧАСОПИСА У СВЕТУ И У СРБИЈИ

Аутор: дипл. ецц. у здравству Невена Обрадовић, вфт,

Запослена у ВМА, на Клиници за физикалну медицину и рехабилитацију, где ради као физиотерапеут. Консултант за здравствени менаџмент. Објавила више радова из области физикалне медицине, рехабилитације и здравственог менаџмента.

САЖЕТАК РАДА

Увод: научне публикације представљају значајан и готово незаобилазан део научног рада и истраживања. Свака делатност која предендује да у научном смислу буде озбиљна подразумева документованост, односно запис по утврђеним стандардима. То важи и за физиотерапеутску делатност. У Србији је било више покушаја покретања и издавања часописа намењеним физиотерапеутима, али исто тако било је и више пауза у излажењу часописа. Разлози за периоде непубликовања су различити, али увек попраћени потребом да се има стручни часопис. Дакле, свесност о потреби да се документује пракса увек је постојала. Циљ: указати на значај научног публиковања, тј. утицај и значај физиотерапеутских часописа. Методологија: приказ историјских података везаних за научне публикације, тј. физио часописе. Закључак: физиотерапеутски часописи су важан сегмент физиотерапеутске праксе и као такви, требало би да постоје, јер је то један од услова сталног унапређења струке. У том смислу, потребно је, да се стално указује на неопходност да постоји писани глас о физио пракси, као и методама (начинима) одржавања истих.

Кључне речи: физио, физио часопис, Србија.

УВОД:

Писана физиотерапеутска реч има своје историјско трајање, али пре него што се усмеримо на хронологију издавања физиотерапеутских часописа, требало би да се осврнемо на историју писане медицинске речи уопште.

Археолошка истраживања и проналасци, као њихов резултат, говоре о томе да је човек одувек имао потребу да (о)стави неки траг о себи. У том смислу, прве слике на зидима пећина, хијероглифи, плочице са разумљивим и неразумљивим писмом, папируси, потврђују човеку исконску потребу да се изрази и да (се) пренесе информацију. Захваљујући томе, данас, имамо сазнања како смо живели, а и како смо се лечили у прошлости.

Развојем цивилизације развијали су и људски облици изражавања, а од пећинских цртежа до научних публикација прошло је цела два миленијума. Данас причамо о:

- првом миленијуму-миленијум усменог преноса информација,

усмена комуникација,

- другом миленијуму-миленијум писаног преноса информација –

писана комуникација,

- трећем миленијуму-миленијум електронског преноса информација-

електронска комуникација

МЕТОДОЛОГИЈА:

Проналаском штампе (15. век) започиње убрзани развој писане комуникације, па историја публиковања бележи пут од малих писаних форми, књига, енциклопедија (17. век) и библиографија и организовананих библиотека (19. век) до електронских писама (мејлова). Дакле, до нове ере у комуникацији. А, све захваљујући проналаску

Гутенбергове машине и тежње људи да пренос својих мисли, идеја, информаијца учине бржим. Данас, поред електронске комуникације која преовладава још увек имамо писане облике комуникације, углавном у пословној и научној комуникацији.

Научна комуникација или размена мишљења (из међу научне јавности, могућа је путем научних публикација (писана путем) и /или усменим путем (научни скупови). За прву научну публикацију може се сматрати „ВЕЛИКА ПИСМА“ (Journal des Scavans, 1665.)“, у којој је хронолошки описано истраживање.

Да би публикација добила ентитет научне публикације она мора да има тачне податке (информације), документоване и истините изворе (аутор, година, страница). Мора бити рецензирана, тј. повргнута процени квалитета. Рецензију врше одабрани стручњаци из одговарајуће научне области и они дају одобрење за штампање научне публикације.

Научне публикације су научни чланци и научни часописи, који имају своју улогу. Њихова основна улога јесте да омогуће да резултати научних истраживања буду доступни што (већем) ширем броју корисника, без обзира на формат, пренос и начин чувања. Такође имају значајну улогу у процени резултата научног рада и тиме утичу на развој науке и на истраживача, на његову каријеру, напредовање и положај у академској средини.

Према форми научни часописи могу бити: у писаној и у електронској форми (on-line). У новије време све већи број часописа излази у обе форме. Свака од оих форми часописа има своје карактеристике. Писана форма часописа је старија, трајнија, приступ информацијама је ограничен и то је скупља опција чувања научних информација. Но, без обзира на економски аспект писана форма часописа је траженија у научној средини, посебно у области природних наука, медицине и технике. Електронска форма је новијег датума, модернија, приступ информацијама је бржи, а без обзира на место и време могућ приступ великом броју корисника, то је јефтинија опција за чување информација и за корисника и за онога ко пласира научну публикацију.

Класификацију научних публикација одређује дефиниција и облик, време, начин објављивања, доступност, па имамо:

Према дефиницији:

- примарне научне публикације:

дају изворне (нове информације)

- секундарне научне публикације:

сажимају изворне информације које су објављене у примарним научним публикација

- терцијалне научне публикације:

прерађују и критички просуђују информације из примарних и секундарних научних публикација

Према облику:

- чланци у научним часописима, конференцијска саопштења, докторске дисертације, патенти,
- библиографије, индексне публикације, библиографске базе података,
- приручници (енциклопедије, лексикони), уџбеници, мрежне станице, водичи.

Према времену објављивања:

- Прве научне публикација,

- Друге научне публикације,

- Последње научне публикације.

Према начину објављивања:

- Писана форма научне публикације,

- Електронска форма научне публикације,

- Обе форме научне публикације.

Према доступности:

- Међународне научне публикације,

- Локалне научне публикације.

Међународни часописи усмерени су ка међународној стручној јавности („медицинској заједници“). Карактеристике које одређују међународни научни часопис су: њихов уреднички одбор је мешовит, чине га стручњаци из различитих земаља, односно аутори су из различитих земаља, а језик објављивања је готово увек енглески, заступљени су у индексним базама, постоји преплата и за појединца и за библиотеке, а доступност је неограничена.

Локални часописи намењени су локалној стручној јавности (локална медицинска заједница). Карактеристике које одређују локални научни

часопис су: уреднички одбор чине стручњаци из локалне заједнице, аутори су из локалне заједнице (домаћи аутори), језик објављивљања је локални (домаћи), преплата је ограничена (углавном за стручну јавност из струке), што ограничава доступност.

Научни часопис је не само облик комуникације у научној јавности већ је то и скуп научних доказа. Као такав захтева и одређене смернице објављивања, чиме је процена квалитета добила своје стандарде. А почела је у 19 веку. Од описа хипотезе, доказног поступка, преко доказа и закључка, до данас, интернационално усвојеног стандарда: **IMRaD**

Introduction	Увод
Materijal and method	материјал и метод (методологија)
Result(s)	резултат(и)
Discussion	дискусија (закључак)

Свет медицинских наука доноси низ научних публикација, које су темељ здравствене науке. Статистички подаци показују да се годишње у свету објави 20.000 медицинских часописа, 17.000 нових књига, а само на MEDLINE-у имамо 4.000 часописа, 16 милиона референци, 400 000 нових уноса.

Данас, научни часописи медицине су својим корисницима доступни на два начина: у електронској и у писаној форми. Готово сваки значајнији медицински часопис има оба облика. Тиме су обједињене карактеристике оба облика публикација научних часописа, па се може говорити о комплетности тј. целости покривања потреба науке и корисника.

У медицинским научним часописима објављују се научни чланци који могу бити:

- оригинални научни чланак,
- Предходно саопштење (Preliminary rapid)
- приказ болесника (Casa report)
- прегледни чланака (Review article)
- Систематско преиспитивање (Systematic review)
- писмо уреднику (Letter to the Editor).

Оригинални научни чланак даје и доноси опис изворног резултата истраживања и прво објављивање истих, чиме се стичу услови да

остали истраживачи могу проучити, поновити истраживање проценити доношене закључке.

Предходно саопштење (Preliminary rapid) научно саопштење које доноси нове почетне научне податке, без детаљног описа метода и образложења резултата. Сви битни делови научног чланак у скраћеном облику.

Приказ болесника (Casa report) је облик научног саопштења у који доноси извештај о појединачном болеснику, чије стање или болест су јединствени случај (или су непознати до тад или су специфичани, по први пут описани). Такође, приказ случаја може донети извештај о повезаности две или више болести у дотад непознатим узрочно последицим везама, опис неочекиваног развоја болести (стања) које баца ново светло на терапијске учинке или непожељне фармаколошке учинке. При објављивању ове врсте научног чланка морају се испоштовати етички кодекси истраживања и права пацијената.

Прегледни чланак (Review article) доноси исцрпни приказ објављених радова о некој специфичној теми, чиме приказује тренутно стање у једној истраживачкој области, скраћује време потребно за истраживање литературе и пружа смернице за будућа истраживања. Прегледни чланци који сакупљају, сажимају и статистички оцењују резултате различитих студија из исте области или темељно оцењују поступке употребљене у таквим студијама-Meta analiza

Систематско преиспитивање (Systematic review) усмерена су већ на рецензиране публикације о специфичном здравственом проблему и одликују се коришћењем ригорозних стандардизованих метода одабира и оцене чланака.

Писмо уреднику (Letter to the Editor) облик научног саопштења који доноси врло сажет приказ научног истраживања. По облику сличан је сажетку оригиналног научног чланка.

ФИЗИОТЕРАПЕУТСКИ ЧАСОПИСИ

Данас, физиотерапеути имају велики број својих публикација, чија је историја публикација ишла у корак са развојем физиотерапеутске струке. Према нађеним подацима, то би изгледало овако:

Развој физиотерапеутске праксе доноси и потребу за бележењем истих. Први физиотерапеутски запис могу се сматрати Хипократови записи - да мануелна

терапија ослобађа од бола. Дакле, још су Хипократ из Коса (460г.п.н.е.-370 г.п.н.е.) и Гален из Рима (129-200 АД) оставили писани траг да су масажа, вежбе, вежбе у води и мануелна терапија позитивно делотворни по људско здравље, те их примењују и препоручују својим корисницима. Хектор из Грчке упражњава вежбе у води, па се може сматрати и првим хидрокинезитерапеутом.

Средњи век спорадично подржава ове тврдње. И док је Европа у мраку, готово, све до 19. века, источни народи се држе Хипократових и Галенових препорука. Иако нису знали за медикусе старог века, открили су позитивне бенефите по здравље масаже, вежби и вежби у води. Чак их и развијају, па данас западни свет медицине говори о бенефитима комплементарне медицине, која је обједињујући добробити традиционалне и западне медицине унапредила добит по људско здравље последњих година двадесетог века.

О публикавању физиотерапеутских часописа се не може говорити без осврта на развој физиотерапеутске праксе. Крај 19. века доноси препознавање дотадашњих практиканата као важних особа у медицинској нези и лечењу. Од сестринског посла се јасно одваја рад практиканата, па прву верификацију за свој рад добијају практиканти за масажу, мануелну медицину и вежбе у Шведској 1887. године. Ова званична регистрација у Шведском националном Одбору за здравље и социјалну помоћ (Sweden National Board of Health and Welfare) и дозвола за рад, може сматрати првом Лиценцом за професионални рад. Пример Шведских практиканата следе земље северне Европе, па ће се у Енглеској, део посла медицинских сестара јасно одвојити као посебан облик неге и дефинисати као физиотерапеутски посао (1894.године). Ови физиотерапеутски послови постају формални, тј. образовни програми за физиотерапеуте, па се у Енглеској, на Новом Зеланду, у Сједињеним америчким државама оснивају прве школе за физиотерапеуте. На Новом Зеланду то је Универзитет у Отеги. У Америци 1921. године Мери МекМилан оснива Друштво жена физиотерапеута, које ће 1924. године прерасти у Америчку националну асоцијацију физиотерапеута. Мери Мек Милан (Mary McMillan) је пуно допринела дефинисању физиотерапеутског рада кроз организацију медицинске помоћи, па се сматра мајком физикалне медицине ('Mother of Physical Therapy).

Време Великог рата (1914.-1918.) доноси време развоја ратне рехабилитације, као резултат потреба да се санирају ратне ране, физичке и менталне, ратних и цивилних инвалида

Време између два светска рата (1918.-1941.) доноси развој окупационе рехабилитације, као резултат потребе да се ратни и цивилни инвалиди врате у нормалан живот, односно да се укључе у друштво.

Друштвене прилике у свету и осећају да постоји опасност од рата, 8. септембра 1939. године амерички председник објављује неопходност лимита националне потребе у медицинском сектору, који се би требало обезбедити физикално терапијом, заснованом на три непосредна ресурса: професионализму здравствених радника и физиотерапеута, опремом и планом националне платформе клиничке физикалне медицине. Указивањем на значај физиотерапеута и њихове праксе у националној здравственој стратегији, започиње развој физиопраксе, што обележавамо и данас као дан физиотерапеута 8. септембар.

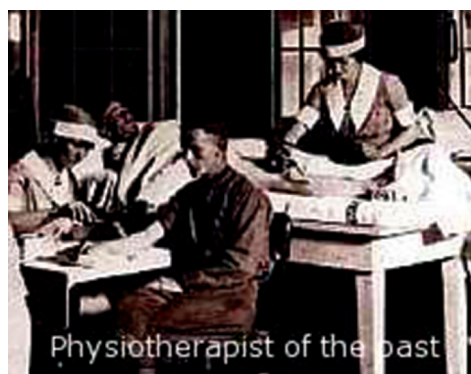
Време другог светског рата (1941.-1945.) доноси на жалост поново, развој ратне рехабилитације, али са комплекснијим захтевима (оружје је убојитије), потребе повређених су суштински исте као и у време Великог рата—да се ратне ране војних и цивилних инвалида санирају.

Време после другог светског рата (1945.-) доноси развој мирнодобске рехабилитације, иако су потребе за ратном рехабилитацијом увек присутне, јер се у свету, на жалост, увек негде воде неки ратни сукоби. Али, без обзира на размеру ратног сукоба потребе су исте - санирање ратних рана.

Поред ових потреба физиотерапеути развијајући своје националне платформе клиничке физикалне медицине успевају да одговоре на потребе становништва, које су комплексе. Ова потреба условљава и развој образовања физиотерапеута, што доноси развој школа за физиотерапеуте (од школа до факултета), што резултира публикавањем научних публикација за физиотерапеуте.

Данас, пракса, образовање и публикавање чине темељ физиотерапеутске стратегије здравља.

Кратак осврт на историју физиотерапеутске праксе показује да на развој исте утичу здравствене потребе како појединца тако и друштва у целини, што ће резултирати да физиотерапеутска пракса, образовање и континуирана медицинска едукација

(кме) постану недељиви део науке и живота уопште. Потребно да се забележи, препоручи, помогне да ће пут да од Хипократових записа (први физиотерапеутски записи) стигнемо до физиотерапеутских, озбиљних, научних публикација. физиотерапеутски записи су еволуирали, па данас имамо физиотерапеутске часописе као озбиљне научне публикације.

Дакле, физиотерапеути су за пуна два миленијума еволуирали од масера до здравствених професионалаца, без којих се не може замислити готово ни једна медицинска грана.

ИСТОРИЈА ФИЗИО ЧАСОПИСА

Четири земље у којима је све почело почетком прошлог века су Америка, Енглеска, Нови Зеланд, Канада. То су земље чији физиотерапеути и данас дају смернице одређујући нашу праксу, па су и даље узор многим својим колегама у свету.

Почеци публикавања физио праксе проналазимо у чланцима у медицинским часописима, до привидно физио часописа. Четири физиотерапеутска часописа који су почели да излазе у првој половини двадесетог века и који до данас излазе у континуитету су часописи америчких, енглеских, канадских и новозеландских колега.

1. The American Association of Physical Therapy's Journal - први публиковани часопис за физиотерапеуте објављен је 1921. године, па се сматра да је то најстарији часопис за физиотерапеуте.

2. The Chartered Society of Physiotherapy Journal and the Journal of the Incorporated Society of Trained Masseuses прво објављивање 1915., да би 1923. прерастао у часопис Physiotherapy Canada.

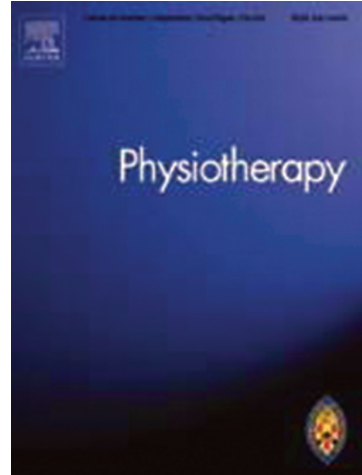
3. PHYSIOTHERAPY-1938. година, у Енглеској се први физиотерапеутски научни чланци објављују се у часописима за медицинске сестре (British Medical Journal, Nursing Journal).

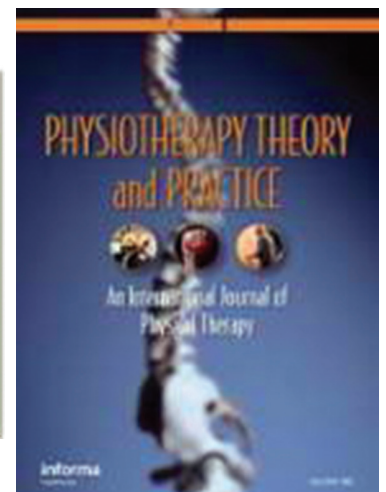
4. New Zealand Journal of Physiotherapy, септембар 1938. године.

5. The Australian Journal of Physiotherapy сада под називом The Journal of Physiotherapy, своје прво објављивање бележи 1955. године. Овај часопис аустралијских колега је важан јер његов пример следе и многе друге земље, па почиње експанзија публикавања физио часописа.

6. Данас у свету се публикује 44. физио часописа. Поред општих физио часописа данас имамо и специјализоване часописе за оне области којима се највише бавимо (ортопедија, кардиологија, неурологија, реуматологија, педијатрија, геријатрија, спорт, фитнес и рекреациона медицина, традиционална медицина).

Часописи :

- „ПОВРАТАК У ЖИВОТ“, 1953.-1968. Уредник проф. др Мирослав Зотовић
- „РЕХАБИЛИТАЦИЈА“, 1976.-1981. Уредник проф. др Милован Стевановић
- „ФТ-ФИЗИКАЛНА МЕДИЦИНА“, 1992-2002. Уредница вфт Нада Сенић
- „ФИЗИОТЕРАПЕУТИКА СЕРБИКА“, 2012.-Уредница вфт Невена Обрадовић, дипл. еццу здравству

На Балкану није ништа једноставно, па ни публикавање физио часописа. У послератном периду, од 1953. године излази први часопис за физиотерапеуте „ПОВРАТАКУ ЖИВОТ“а потом и „РЕХАБИЛИТАЦИЈА“. Ово су часописи који су значајно обележили један период физиотерапутске праксе на просторима ех Југославије, али и праксе оних који су значајно учествовали у процесу рехабилитације. Тако нам је омогућено да видимо да нас мучи готово иста рехабилитациона проблематика, а да су нам тежње и жеље сличне. И тада и сада. Неке смо успели достићи и испунити, а неке нам тек предстоје.

Дакле, са поносом можемо закључити да је „ПОВРАТАК У ЖИВОТ“ први физио часопис на просторима бивших југословенских република, тј. ех Југославије. У време када је изашао био је то часопис југословенских физиотерапеута. Покривао је целу тадашњу земљу-Југославију. По распаду заједничке државе, формирају се националне асоцијације новонасталих држава, од којих неке издају своје часописе.

„Увиђајући значај брже размене искуства и потребе за промовисањем идеја савремене рехабилитације, Завод за рехабилитацију „Др Мирослав Зотовић“ (тада Савезни Институт за рехабилитацију) покренуо је 1953. године часопис „Повратак у живот“, који је одиграо значајну улогу пионира не само у ширењу идеја о савременој рехабилитацији него и по доприносу измени става и приступа лечењу многих оболења и трајних оштећења која воде ка инвалидности. Овај часопис је много допринео бржем развоју службе рехабилитације у земљи Југославији, посебно у социјалистичкој Републици Србији.“, записаће у уводу уредник следећег часописа за физиотерапеуте „РЕХАБИЛИТАЦИЈА“

проф. др Милован Стевановић.

Такође, видимо да су наше колеге биле у корак са колегама у свету. Ако се има у виду да се година почетка публикавања физиотерапеутских часописа у свету, рачуна 1952. година, а наш „ПОВРАТАК У ЖИВОТ“ је започео свој живот 1953. године. Остаје да будемо неизмерно захвални и поносни на оне који су ударили темеље не само рехабилитационе науке на овим просторима, већ и темеље публикавања научних публикација за физиотерапеуте. Хвала Вам.

„РЕХАБИЛИТАЦИЈА“ југословенски физиотерапеути са својим рехабилитационим колегама, такође остављају значај траг о својој пракси у периоду од 1976. године до 1981. године. Часопис је покренуо и био уредникуважени проф. др Милован Стевановић, који је окупио колеге у рехабилитацији чија записана искуства нам данас показују на тадшње актуелности у физиотерапији. Обједињујући, своје ангажовање на пољу образовања физиотерапеута са клиничком праксом и публикавањем исте, професор Стевановић је указао и на темеље рехабилитационог менаџмента физио публикација у овом делу Европе.

„ФТ-ФИЗИКАЛНА МЕДИЦИНА“ који је покренула наша уважена колегиница физиотерапеуткиња Нада Сенић која је била и уредница истог, оставља велики и значајан траг о нама у периоду оснивања нове државе. Био је то први часопис физиотерапеута Србије и Црне Горе. Поносни на нашу Наду Сенић, физиотерапеуткињу, дугододишњег предавача на Вишој медицинској школи (сада Висока медицинска школа струковних студија у Београду) у Земуну, великог физио професионалца, унапредила је оно што смо сви желели, нашу праксу. Својим искуством у физио пракси, физио образовању и физио публикавању дала је велики допринос физиотерапеутској публикацији-физио часопису, спајаћи све у физио менаџмент. И тако дала темеље новој дисциплини-физио менаџменту.

„ФИЗИОТЕРАПЕУТИКА СЕРБИКА“ актуелни физио часопис, покренут 2012. године из жеље да физио часописа настави да забележи нашу праксу за физио будућност. А то се може само ако смо заједно, ако имамо исту жељу да унапређујемо своју струку. Уредница и покретач часописа је физиотерапеуткиња Невена Обрадовић дипломирани здравствени менаџер.

ЦИЉ: Немојте да вас мори да ли би требало да пишемо или не. Апсолутно, одговор је да, ми не да би требало, ми морамо бележити искуства струке која су обележена индивидуалном искуством и личном кредибилношћу. У прилогу значаја публикавања говори и чињеница да у оквиру Светске конфедерације физиотерапеута (WCPT) егзистира секција Уредника физио часописа, чији смо и чланови (International Society of Physiotherapy Journal Editors).

ЗАКЉУЧАК:

У делу Европе познатом као Балкан, увек је све било специфично. Народи Балкана без обзира на историјске прилике, показивали да су витални, издрживи, жељни да буду у корак са осталима у Европи. У томе су често и успевали, али нису имали потврду, како сопствену тако и других, до које им је увек било важно. Радили су или без или са врло мало записа. Где нема записа, није се ништа ни десило-тако кажу. И вероватно су у праву. Радили смо и радимо тако, нажалост и данас. Само периодично смо били истрајни да документујемо оно што радимо. И са физио часописима је исто. Часопис намењен здравственим професионалцима - физиотерапевтима у Србији (екс Југославији) у рехабилитацији излазио је три пута, периодично. Периодичност је била наметнута економским и политичким приликама, чији резултат су биле паузе у публикавању, али је, можда, она резултат и недостатак упорности и доследности да изразимо своју основну бит, а то је бити трајан. Ишли смо у корак са колегама у свету, али нисмо записали, па нам се чини да су далеко. Као да ништа нисмо радили. А јесмо. И то пуно тога. Да не говоримо о нашем искуству у ратној рехабилитацији. Али, где су записи. Да се не би у будућности то питали, пишемо, записујемо, да би трајали, за физиотерапеутска поколења.

Поред ових наших стручних часописа, помену ћемо и оне медицинске часописе који нам могу бити од помоћи за унапређење физио праксе:

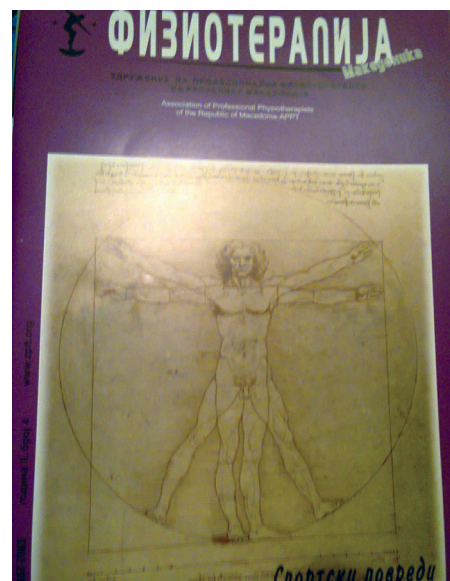
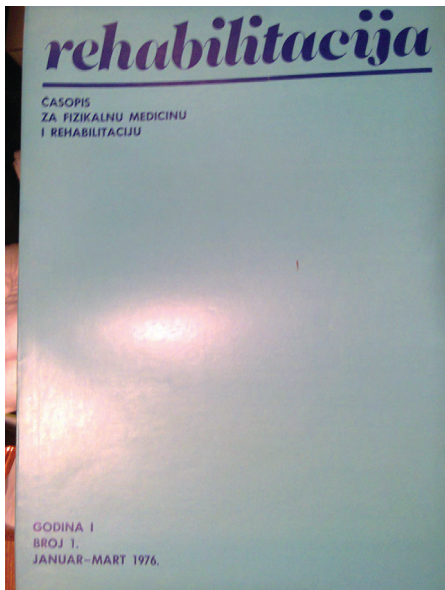
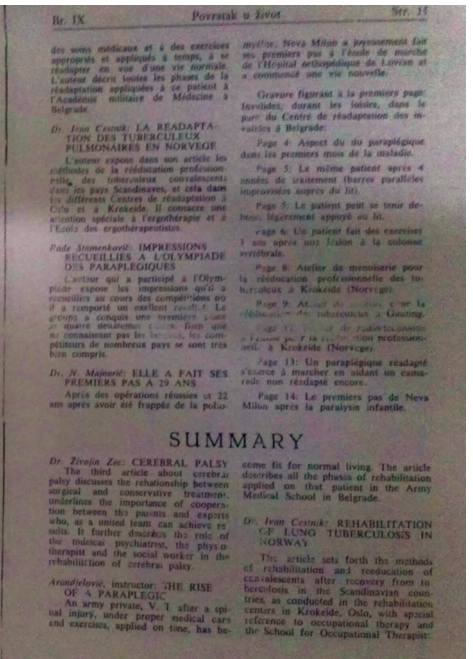
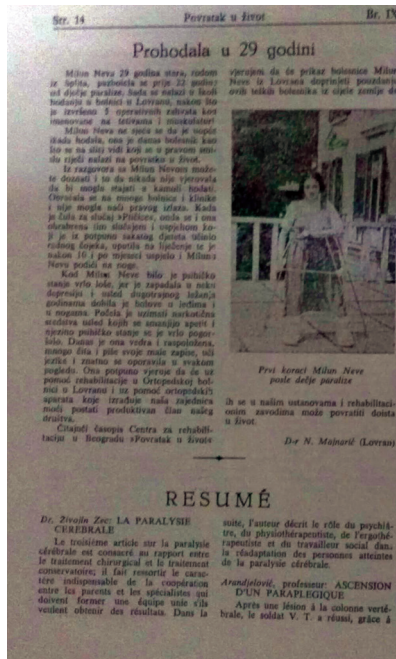
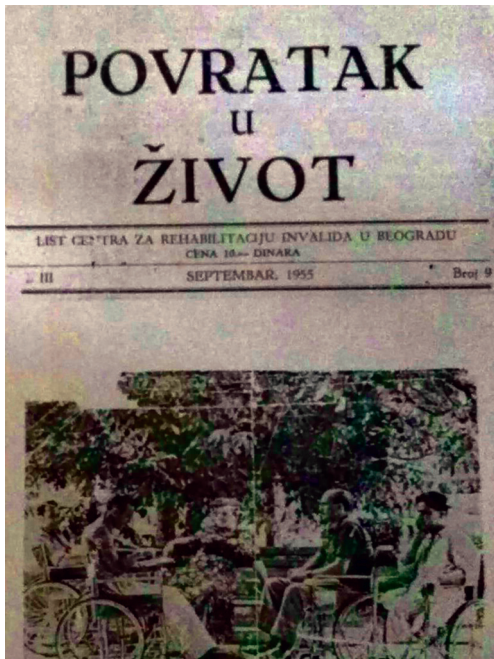
ЛИТЕРАТУРА

Abbott JH(2009)70th Anniversary Issue: After braving the waves and troughs of seven decades, where is our small craft now? *New Zealand Journal of Physiotherapy*37 (1): 1-7.

Anderson A (1977)Golden Jubilee History 1923-1973 *New Zealand Society of Physiotherapists*: 72-73.

Lord S (1999) Musing on past and present (Editorial). *New Zealand Journal of Physiotherapy* 27 (1):4.

Scrymgeour J (2000) Moving on – A history of the New Zealand Society of Physiotherapists Inc. *New Zealand Society of Physiotherapists 1973 -1999*:

Часописи колега из окружења (Хрватске и Македонија)

Rank	Title	Type	ISSN	SJR Quar-tile	SJR
1	Neurorehabilitation and Neural Repair	j	ISSN 15459683	Q1	2.033
2	Human Reproduction	j	ISSN 14602350	Q1	1.972
3	Gait and Posture	j	ISSN 09666362	Q1	1.233
4	Archives of Physical Medicine and Rehabilitation	j	ISSN 1532821X	Q1	1.15
5	Journal of Neurologic Physical Therapy	j	ISSN 15570584	Q1	1.103
6	Journal of Biomechanics	j	ISSN 18732380	Q1	1.1
7	Clinical Rehabilitation	j	ISSN 14770873	Q1	1.001
8	Journal of Rehabilitation Medicine	j	ISSN 16501977	Q1	0.959
9	Journal of Occupational Rehabilitation	j	ISSN 15733688	Q1	0.939
10	Journal of Intellectual Disability Research	j	ISSN 13652788	Q1	0.935
11	Journal of Head Trauma Rehabilitation	j	ISSN 1550509X	Q1	0.928
12	Disability and Rehabilitation	j	ISSN 09638288	Q1	0.876
13	Neuropsychological Rehabilitation	j	ISSN 14640694	Q1	0.871
14	AAC: Augmentative and Alternative Communication	j	ISSN 14773848	Q1	0.863
15	Journal of NeuroEngineering and Rehabilitation	j	ISSN 17430003	Q1	0.833
16	Rehabilitation Psychology	j	ISSN 00905550	Q1	0.828
17	Developmental Neurorehabilitation	j	ISSN 17518423	Q1	0.808
18	European Journal of Physical and Rehabilitation Medicine	j	ISSN 19739095	Q1	0.735
19	American Journal of Physical Medicine and Rehabilitation	j	ISSN 15377385	Q1	0.719
20	Disability and Rehabilitation: Assistive Technology	j	ISSN 17483115	Q1	0.707
21	Journal of Stroke and Cerebrovascular Diseases	j	ISSN 15328511	Q1	0.706
22	PM and R	j	ISSN 19341482	Q1	0.697
23	Journal of Burn Care and Research	j	ISSN 15590488	Q1	0.666
24	Journal of Special Education	j	ISSN 00224669	Q1	0.657
25	Journal of Rehabilitation Research and Development	j	ISSN 07487711	Q1	0.652
26	Journal of Cardiopulmonary Rehabilitation and Prevention	j	ISSN 1932751X	Q1	0.652
27	Journal of Aging and Physical Activity	j	ISSN 1543267X	Q1	0.626
28	Topics in Stroke Rehabilitation	j	ISSN 10749357	Q1	0.62
29	Journal of Sport Rehabilitation	j	ISSN 15433072	Q1	0.609
30	Physical and Occupational Therapy in Pediatrics	j	ISSN 15413144	Q2	0.606
31	Journal of Geriatric Physical Therapy	j	ISSN 15398412	Q2	0.596
32	American Journal of Psychiatric Rehabilitation	j	ISSN 15487776	Q2	0.576
33	Psychiatric Rehabilitation Journal	j	ISSN 1095158X	Q2	0.566
34	Prosthetics and Orthotics International	j	ISSN 03093646	Q2	0.552
35	Journal of Hand Therapy	j	ISSN 1545004X	Q2	0.547
36	NeuroRehabilitation	j	ISSN 10538135	Q2	0.543
37	International Journal of Rehabilitation Research	j	ISSN 03425282	Q2	0.533

H index	Total Docs. (2014)	Total Docs. (3years)	Total Refs.	Total Cites (3years)	Citable Docs. (3years)	Cites / Doc. (2years)	Ref. / Doc.	Country
62	92	278	3691	1353	276	4.73	40.12	United States
168	298	1354	10658	5623	1199	4.47	35.77	United Kingdom
96	464	836	8754	2394	816	2.83	18.87	Netherlands
132	387	1052	12985	2871	996	2.69	33.55	United Kingdom
26	32	127	867	197	73	2.15	27.09	United States
140	566	1352	20261	3904	1303	2.84	35.8	United Kingdom
74	140	376	4102	875	314	2.61	29.3	United Kingdom
65	153	483	3510	955	432	1.75	22.94	Sweden
47	112	189	4429	356	182	1.61	39.54	United States
70	110	305	4727	541	284	1.49	42.97	United Kingdom
69	128	183	3853	457	168	2.44	30.1	United States
75	289	830	12585	1638	818	1.86	43.55	United Kingdom
50	62	150	2006	330	134	2.04	32.35	United Kingdom
32	28	86	1615	175	80	2.55	57.68	United Kingdom
45	145	273	6060	873	271	2.88	41.79	United Kingdom
42	55	128	2538	283	125	1.92	46.15	United States
35	52	153	1941	312	153	1.76	37.33	United Kingdom
32	63	244	2176	469	228	1.93	34.54	Italy
72	239	530	4645	907	444	2.14	19.44	United States
19	65	182	2218	278	179	1.49	34.12	United Kingdom
33	692	660	13604	1158	639	1.67	19.66	United Kingdom
26	234	610	5181	974	475	1.49	22.14	United States
54	250	463	4033	611	400	1.51	16.13	United States
46	21	60	918	84	59	1.41	43.71	United States
66	146	431	5004	797	346	1.55	34.27	United States
51	68	186	1589	300	156	1.71	23.37	United States
38	49	88	2081	168	85	1.92	42.47	United States
39	65	210	1928	346	206	1.61	29.66	United States
29	38	139	1473	187	136	1.22	38.76	United States
32	34	111	874	135	86	1.34	25.71	United Kingdom
23	27	89	1055	135	78	1.13	39.07	United States
16	19	60	905	63	58	0.76	47.63	United States
46	65	164	1503	219	152	1.49	23.12	United States
35	64	191	1740	205	178	1.07	27.19	United Kingdom
40	72	159	1477	206	130	1.43	20.51	United States
42	161	377	5818	555	362	1.2	36.14	Netherlands
36	71	168	1679	223	162	1.21	23.65	United States

38	Journal of Applied Biomechanics	j	ISSN 15432688	Q2	0.501
39	Sports Medicine, Arthroscopy, Rehabilitation, Therapy and Technology	j	ISSN 17582555	Q2	0.479
40	Physical Medicine and Rehabilitation Clinics of North America	j	ISSN 10479651	Q2	0.478
41	Journal of Vocational Rehabilitation	j	ISSN 18786316	Q2	0.466
42	Journal of Bodywork and Movement Therapies	j	ISSN 13608592	Q2	0.449
43	Brazilian Journal of Physical Therapy	j	ISSN 18099246	Q2	0.442
44	Rehabilitation Counseling Bulletin	j	ISSN 15384853	Q2	0.44
45	Annals of Physical and Rehabilitation Medicine	j	ISSN 18770657	Q2	0.425
46	Musculoskeletal Care	j	ISSN 14782189	Q2	0.41
47	Journal of Offender Rehabilitation	j	ISSN 10509674	Q2	0.403
48	Scandinavian Journal of Disability Research	j	ISSN 17453011	Q2	0.401
49	Journal of Pediatric Rehabilitation Medicine	j	ISSN 18758894	Q2	0.38
50	Assistive Technology	j	ISSN 10400435	Q2	0.372
51	Topics in Spinal Cord Injury Rehabilitation	j	ISSN 10820744	Q2	0.372
52	Die Rehabilitation	j	ISSN 14391309	Q2	0.359
53	Journal of Back and Musculoskeletal Rehabilitation	j	ISSN 18786324	Q2	0.349
54	Sexuality and Disability	j	ISSN 15736717	Q2	0.339
55	Journal of Prosthetics and Orthotics	j	ISSN 10408800	Q2	0.33
56	Work	j	ISSN 18759270	Q2	0.325
57	Annals of Rehabilitation Medicine	j	ISSN 22340653	Q2	0.321
58	International Journal of Art Therapy	j	ISSN 17454832	Q2	0.321
59	Technology and Disability	j	ISSN 1878643X	Q3	0.314
60	Eklem Hastalıkları ve Cerrahisi	j	ISSN 13058282	Q3	0.301
61	Journal of Cyber Therapy and Rehabilitation	j	ISSN 17849934	Q3	0.294
62	International Journal of Special Education	j	ISSN 08273383	Q3	0.289
63	Journal of Visual Impairment and Blindness	j	ISSN 0145482X	Q3	0.288
64	Journal of Rehabilitation	j	ISSN 00224154	Q3	0.28
65	Rehabilitation Nursing	j	ISSN 02784807	Q3	0.25
66	Journal of Medical Speech-Language Pathology	j	ISSN 10651438	Q3	0.247
67	Journal of Assistive Technologies	j	ISSN 20428723	Q3	0.239
68	Insight: Research and Practice in Visual Impairment and Blindness	j	ISSN 2157037X	Q3	0.224
69	Ortopedia Traumatologia Rehabilitacja	j	ISSN 15093492	Q3	0.22
70	Journal of Social Work Practice in the Addictions	j	ISSN 1533256X	Q3	0.218
71	Rehabilitation Oncology	j		Q3	0.213
72	Journal of Disability and Religion	j	ISSN 2331253X	Q3	0.206
73	Evidence-Based Communication Assessment and Intervention	j	ISSN 17489547	Q3	0.199
74	Rehabilitacia	j	ISSN 03750922	Q3	0.189
75	Journal de Readaptation Medicale	j	ISSN 0242648X	Q3	0.186
76	Social Care and Neurodisability	j	ISSN 20420919	Q3	0.186
77	Journal of Social Work in Disability and Rehabilitation	j	ISSN 15367118	Q3	0.184

39	101	240	2873	263	239	0.97	28.45	United States
11	0	74	0	88	74	0.89	0	United Kingdom
37	66	171	2807	215	148	1.2	42.53	United Kingdom
22	46	122	1149	100	116	0.65	24.98	Netherlands
27	127	248	2736	306	194	1.64	21.54	United States
14	57	239	1853	276	226	1.03	32.51	Brazil
30	23	59	1016	51	56	0.74	44.17	United States
24	86	296	2272	225	152	1.29	26.42	France
15	23	88	687	99	84	1.17	29.87	United Kingdom
15	33	83	1663	66	81	0.46	50.39	United Kingdom
4	49	82	1380	45	75	0.53	28.16	Sweden
9	30	103	1107	88	90	0.87	36.9	Netherlands
28	25	84	794	74	79	0.93	31.76	United States
20	34	109	1412	108	109	0.97	41.53	United States
26	91	201	933	106	166	0.54	10.25	Germany
16	55	139	1318	145	138	0.8	23.96	Netherlands
25	58	123	1950	91	101	0.72	33.62	United States
22	30	96	762	69	83	0.78	25.4	United States
31	187	1629	5668	622	1563	0.33	30.31	Netherlands
6	84	266	1648	235	261	0.9	19.62	South Korea
5	17	48	481	48	35	1.4	28.29	United Kingdom
25	16	79	390	54	72	0.67	24.38	Netherlands
9	39	121	708	88	108	0.95	18.15	Turkey
13	0	86	0	26	16	1	0	Belgium
12	36	138	1396	66	138	0.39	38.78	Canada
24	60	215	940	162	158	0.96	15.67	United States
27	22	54	837	34	49	0.77	38.05	United States
27	41	178	1091	96	146	0.83	26.61	United States
24	0	55	0	21	48	0.39	0	United States
4	12	75	424	25	75	0.26	35.33	United Kingdom
4	0	35	0	17	29	0.29	0	United States
14	67	181	1586	92	180	0.48	23.67	Poland
10	30	85	980	39	83	0.42	32.67	United Kingdom
5	16	21	517	11	19	0.69	32.31	United States
4	25	86	991	16	81	0.15	39.64	United States
8	16	87	398	20	86	0.27	24.88	United Kingdom
6	32	85	563	24	72	0.39	17.59	Slovakia
3	48	92	680	13	78	0.2	14.17	France
3	22	57	991	15	56	0.29	45.05	United Kingdom
7	20	52	584	26	50	0.38	29.2	United Kingdom

78	Hrvatska Revija Za Rehabilitacijska Istrazivanja	j	ISSN 13313010	Q3	0.181
79	Occupational Ergonomics	j	ISSN 13599364	Q3	0.178
80	International Journal of Therapy and Rehabilitation	j	ISSN 17411645	Q3	0.173
81	Topics in Geriatric Rehabilitation	j	ISSN 15502414	Q3	0.164
82	International Journal on Disability and Human Development	j	ISSN 1565012X	Q3	0.164
83	International Journal of Athletic Therapy and Training	j	ISSN 21577285	Q3	0.161
84	Physical and Occupational Therapy in Geriatrics	j	ISSN 15413152	Q3	0.16
85	Neurologie und Rehabilitation	j	ISSN 09472177	Q3	0.153
86	Acta Ortopedica Brasileira	j	ISSN 14137852	Q3	0.152
87	Physikalische Medizin Rehabilitationsmedizin Kurortmedizin	j	ISSN 09406689	Q3	0.145
88	Rehabilitace a Fyzikalni Lekarstvi	j	ISSN 12112658	Q4	0.137
89	FTR - Turkiye Fiziksel Tip ve Rehabilitasyon Dergisi	j	ISSN 13020234	Q4	0.137
90	Kinesitherapie	j	ISSN 16328345	Q4	0.136
91	Advances in Learning and Behavioral Disabilities	k	ISSN 0735004X	Q4	0.135
92	Rehabilitacion	j	ISSN 00487120	Q4	0.134
93	Journal of Orthopaedics, Trauma and Rehabilitation	j	ISSN 22104925	Q4	0.134
94	Journal de Traumatologie du Sport	j	ISSN 0762915X	Q4	0.127
95	Journal of Rehabilitation Medicine, Supplement	j	ISSN 16501969	Q4	0.127
96	Revista Cubana de Ortopedia y Traumatologia	j	ISSN 0864215X	Q4	0.123
97	Clinical Kinesiology	j	ISSN 08969620	Q4	0.119
98	Pravention und Rehabilitation	j	ISSN 0937552X	Q4	0.118
99	Physiotherapy Practice and Research	j	ISSN 22130691	Q4	0.116
100	Critical Reviews in Physical and Rehabilitation Medicine	j	ISSN 08962960	Q4	0.114
101	OT Practice	j	ISSN 10844902	Q4	0.11
102	Contemporary Rehab	j	ISSN 10759298	Q4	0.109
103	Journal of Poetry Therapy	j	ISSN 15672344	Q4	0.106
104	Journal of Physical Therapy	j	ISSN 20799209	Q4	0.104
105	Chinese Journal of Rehabilitation Medicine	j	ISSN 10011242	Q4	0.102
106	Fizyoterapi Rehabilitasyon	j	ISSN 13008757	Q4	0.102
107	Lettre de Medecine Physique et de Readaptation	j	ISSN 17784301	Q4	0.102
108	Rehabilitacja Medyczna	j	ISSN 14279622	Q4	0.102
109	Journal of Rheumatology and Medical Rehabilitation	j	ISSN 13000691	Q4	0.101
110	Rehabilitacion Psicosocial	j	ISSN 16969936	Q4	0.101
111	Occupational Therapy Now	j	ISSN 14815532	Q4	0.101
112	Postepy Rehabilitacji	j	ISSN 08606161	Q4	0.101
113	Annual Review of CyberTherapy and Telemedicine	j	ISSN 15548716	Q4	0.101
114	Motricite Cerebrale Readaptation Neurologie du Developpe- ment	j	ISSN 02455919	Q4	0.1
115	Research in Social Problems and Public Policy	k	ISSN 01961152	Q4	0.1

4	36	79	1385	11	78	0.12	38.47	Croatia
13	0	29	0	6	29	0	0	Netherlands
14	168	433	3100	75	202	0.34	18.45	United Kingdom
18	31	123	1379	34	111	0.37	44.48	United States
15	46	172	1336	46	163	0.26	29.04	Israel
10	53	175	1119	26	163	0.15	21.11	United States
14	31	84	1048	33	81	0.25	33.81	United Kingdom
10	39	186	792	15	167	0.11	20.31	Germany
10	62	186	1232	42	181	0.26	19.87	Brazil
13	25	111	669	12	98	0.14	26.76	Germany
9	21	76	432	9	73	0.09	20.57	Czech Republic
6	88	181	2064	29	157	0.17	23.45	Turkey
3	135	341	1664	13	250	0.08	12.33	France
6	10	38	601	5	38	0.16	60.1	United States
6	53	203	950	21	156	0.13	17.92	Spain
2	36	75	537	9	61	0.18	14.92	Netherlands
6	45	129	1001	27	114	0.33	22.24	France
32	0	1	0	0	1	0	0	United Kingdom
4	21	58	645	2	55	0.05	30.71	Cuba
10	3	29	57	5	29	0.1	19	United States
7	19	57	409	4	53	0.09	21.53	Germany
2	17	30	620	5	24	0.21	36.47	Netherlands
13	16	42	1063	7	42	0.15	66.44	United States
5	0	361	0	23	240	0.08	0	United States
1	0	13	0	0	3	0	0	United States
2	22	58	193	6	52	0.12	8.77	United Kingdom
4	0	32	0	5	22	0.1	0	India
3	123	423	1812	15	421	0.03	14.73	China
5	13	63	389	3	55	0.03	29.92	Turkey
2	0	117	0	3	99	0.04	0	France
4	0	47	0	3	46	0.04	0	Germany
5	0	21	0	0	17	0	0	Turkey
2	10	25	186	0	21	0	18.6	Spain
5	52	191	420	6	175	0.02	8.08	Canada
3	0	91	0	1	91	0.02	0	Poland
4	0	37	0	0	37	0	0	Belgium
5	14	62	270	0	59	0	19.29	France
9	0	76	0	1	74	0	0	United States

КАКО ПРИПРЕМИТИ СТРУЧНИ РАД ЗА ПУБЛИКОВАЊЕ

Аутор: Биљана Стојановић- Јовановић, Стеван Јовановић,

Биљана Јовановић, предавач на Високој здравственој школи струковних студија у Београду

САЖЕТАК РАДА

Наука је једна од најузвишенијих људских делатности. А откривање новог и непознатог је један од основних покретача истраживања. Стручни рад нуди искуства која су корисна за унапређење професионалне праксе, али која нису нужно заснована на научном методу. Постојање различитих техника и методологија писања стручних радова, нарочито код најмлађих истраживача, врло често може изазвати одређене недоумице и страх те довести до узалудног трошење времена и расипања креативности. Из тог разлога циљ рада је посвећен тој теми. Аутор стручног рада има основни задатак да пратити резултате других истраживача и савремену литературу, прикупи и интерпретира већ позната научна сазнања, чињенице и информације које се могу искористити у пракси. Сваки резултат истраживача представља радост и задовољство, а истовремено га и афирмише и доприноси његовом напредовању. Да би резултати истраживања постали познати свим стручњацима који се баве сличном проблематиком, потребно је рад и објавити. При писању се треба придржавати два основна правила: писати јасно и концизно и ускладити писање са знањем и интересовањем читалаца којима је намењен.

Кључне речи: методологија истраживања, стручни рад, публикување, етика

Израда рукописа стручног рада

Стручни, или радови везани за одређене професије, се пишу са циљем да се стручној публици представе нови трендови у процесу обављања одређених активности, унапређења већ постојећих техника и метода, као и нове технике и методи који одређеној стручној групацији можда нису до тада познати, а који нуде значајно побољшање услова и резултата рада. Способност изражавања у писаном облику мисли, идеја, ставова, мишљења је веома важна за сваку професију па и професију физиотерапеута и медицинске сестре. Зато се настоји да студенти у току студија на

Високој здравственој школи струковних студија у Београду, кроз писање академских текстова (семинарских радова, завршног и специјалистичког рада) савладају основна техничка и методолошка правила писања.

Писање је веома динамичан процес који укључује

читавају лепезу вештина и стручности у коме се стално мењају формулације реченица, структура и садржина текста [1]. Колико људи, толико ћуди је истина у овом случају, јер ће иста тема од различитих аутора бити различито обрађена.

Треба напоменути да је веома креативна активност, чији учинак у многостручности зависи од инспирације за писање, те се не треба изненадити да писање „не иде“ сваки дан, или да се не налази исто задовољство и не остварују исти резултати приликом сваког појединачног покушаја уобличавања текста. У писању стручних радова посебну пажњу треба посветити структурирању рада [2]. За ефикасно писање је потребно добро планирање. Писање као процес подразумева да је текст у сталној еволуцији. Од првог нацрта, преко радне верзије, па све до коначне верзије, текст прође дуг пут.

Методолошки поступак Стручног рада обухвата:

1. Избор проблема истраживања,

2. Формулацију проблема,
3. Циљ истраживања,
4. Задатке истраживања
5. Одређивање метода
6. Одабир популације и узорка
7. Организацију истраживања.

Избор теме

Избор теме, уочавање проблема истраживања, је један најтежих задатака у писању. Оно је истовремено и најкреативнији допринос у истраживању, јер само уочавање важних проблема доводи до значајних открића. Тема треба да буде нова и актуелна а обрада изводљива у расположивом времену. Потребно је да буде адекватна по обиму; ни сувише уска ни преширока. Ужа тема пружа могућност исцрпније - дубље обраде, лакше се обухватају извори јер их је мање. Шири тема захтева више времена и средстава, али се може расчланити на вишеподтема[2,3]. Тема истраживања мора да буде:

- занимљива (за самог истраживача и за читаоце);
- актуелна (за науку и праксу);
- могућа за истраживање (постоји довољан број доступне литературе, опреме и осталих услова);
- способна да створи или каже нешто ново (новина);
- способна да резултати буду примењивани у пракси;
- прикладна за онога ко истражује [3].

Особине наслова

Наслов мора бити кратак, јасан, занимљив, да указује на проблем који ће се истраживати и без скраћеница [3]. Информативност и поучност наслова треба да омогући упућеном читаоцу да одмах, пре читања рада, уочи његову суштину и допринос [4]. Наслов има и извесне психолошке импликације. Уопштен, недовољно конкретан наслов „одбија” читаоца када листа часопис или зборник радова, па такав рад обично прескаче, не удубљујући се у његов садржај. Тако се може десити да добра идеја, због лошег наслова, не буде одмах примећена, а да неко, ко ту идеју касније

уме ефектно да промовише, неоправдано стекне заслуге уместо аутора [4].

Прикупљање литературе (радна библиографија)

Прикупљање информација (литературе) је кључни део процеса истраживања. У потрази за информацијама веома је значајно препознати разлику између примарних, секундарних и терцијалних изворника. Библиотеке су увек право место за почетак истраживања и прикупљања информација. У савременој науци истраживање је доживело значајан напредак захваљујући интернет технологији Већина библиотека поседује електронски каталог, што омогућава претраживање каталога са кућног рачунара. [3]. Приликом прикупљања литературе веома је битно обратити пажњу на ажурност литературе тј. користи само оне изворе који обезбеђују одговарајући квалитет информација.

Материјал који се прикупи у току истраживања се мора критички проценити. Није све што је написано и одштампано апсолутна истина и веродостојан податак. То се још више односи на информације до којих се долази путем Интернета, где се информације често објављују без икакве контроле квалитета и веродостојности. Литература која се прикупи у почетној фази истраживања је увек ширира од оне која се касније користи за писање рада[5].

Креирање увода

Увод садржи прецизну дефиницију проблема и концизно даје увид у суштину и значај разматране теме. [3,6]. Увод има двоструку улогу: да читаоца уведе у преглед литературе везан за предмет истраживања и да јасно покаже разлоге и циљеве истраживања које је презентовано у раду[3].

Циљ увода је да се читаоци заинтересују, у уводу се ништа не доказује, него се на оригиналан и занимљив начин прилази проблему, указује на значај теме и разлоге због којих се неко определио да истражује одређени проблем [5].

Циљ истраживања

Циљ истраживања главна је одредница у истраживању и окосница око које се гради читав истраживачки поступак. Циљ се прецизно формулише у једној реченици и мора да буде у вези са проблемом истраживања, тј. темом [3].

Опис примењених метода

Сваки рад треба да садржи методологију¹ истраживања односно опис начина прикупљања чињеница. Пошто научне методе истраживања зависе од научне области у којој се истраживање спроводи. С обзиром на то да физиотерапија тек развија сопствену методологију истраживања, истраживачи бирају методе које процене као адекватне преузете су из медицине, дефектологије, психологије [3].

Резултати и дискусија

Приказ резултата истраживања чини по обиму главни део рада. Ови резултати се анализирају уз помоћу дијаграма и табела. У тексту се дају само кључни дијаграми и табеле, а помоћни „доказни“ материјал у виду дијаграма и/или табела се може приложити у додатку рада. Није дозвољено да се исти резултати приказују табеларно и графички. Предност има графички приказ, јер омогућава боље сагледавање резултата. Забрањена је свака употреба туђих резултата као својих и било какво копирање делова туђих (а и својих) радова.

Закључак

Закључци се дају у виду кратких реченица које наводе шта је главни допринос рада, ко има највећу корист од резултата истраживања и који су даљи правци развоја у датом области.

Треба водити рачуна да закључци буду концизни и јасни, јер многи оцењивачи и читаоци научних радова најпре читају само сажетак и закључке, па на основу њих стичу утисак о квалитету рада [3].

Слике и табеле у стручном раду

Објашњену слику и табела треба посеветити пажњу, јер читање ових објашњења може дати увид у садржај рада, пре његовог детаљног читања. Препорука је да објашњење онога што је дато на слици или у табели треба ставити у текст испод слике или текст испод/изнад табеле, јер се на тај начин помаже читаоцу да брже схвати поруку аутора.

При креирању слика и табела обавезно се придржавајте Упутства за ауто-ре или Упутства за израду илустрација. [1]. Добра пракса је да се објашњења слика и табела пишу другачијим фонтом у односу на текст рада (рецимо косим, италиком фонтом), јер се тако визуелно јасно разликују [4].

2 Додаци су уобичајена пракса када су у питању завршни и специјалистички радови, а нису пожељни у радовима који се објављују у часописима или саопштавају на научним скуповима.

Коначна библиографија (Коришћена литература).

Цитирање литературе или идентификовање информација преузетих од других аутора зове се референцирање и обавља се позивањем на извор – референцу, у самом тексту и на крају текста, у „Списку референци“. Треба разликовати појмове „Списак референци“ и „Списак литературе (библиографије)“. Списак референци садржи само оне изворе који су цитирани у тексту, а Списак литературе садржи све изворе за које аутор сматра да су релевантни. То значи да Списак литературе садржи не само цитиране референце, већ и друге изворе које је аутор рада проучио, али у тексту није експлицитно навео.

Референцирање је обавезно не само када се дословце цитирају туђе речи, већ и када се извор парафразира – интерпретира сопственим речима. Ова обавеза проистиче пре свега из потребе заштите ауторских права, али је и врло корисна, како за аутора тако и читаоце, јер показује ширину ауторовог истраживања, поткрепљује ауторове тврдње, омогућује проверу података који се наводе у раду и упућује читаоца на изворе допунских информација.

Референцирање се обавља позивањем на извор у самом тексту и навођењем података о том извору у Списку референци, на крају текста. Два су основна система референцирања: систем аутор-датум и нумерички систем (тзв. Ванкуверски систем) и систем „аутор-датум“ (тзв. Харвардски систем) позив на референцу у тексту дефинише именом аутора и годином објављивања рада у заградама 3, [7,3]. Уколико се референцира више радова истог аутора из исте године, ознаци године се придружују 3 пример (Јовановић, 2015.) 8 одговарајуће словне ознаке, 4 итд. Ако је име референцираног аутора део реченице текста, у заградама се наводи само година објављивања рада 5, на пример, „ . . . Јовановић (2003) је показала да . . . “. Ако је у питању референца са два аутора, оба

¹ Грчка реч - methodos = пут, начин).

имена се наводе. Ако има више аутора, у првом референцирању се наводе сва имена, а у следећим, само име првог аутора уз додатак латинске скраћенице et al. („и други“) 6 [8].

Уколико се преузимају делови текста из литературе, они морају бити стављени под наводнике, а у списку литературе мора бити наведена страница са које је цитат преузет [9]. У списку литературе не смеју се наводити публикације које нису цитиране у тексту рада. Уколико се наводи литература писана на језику различитом од текста рада, то мора бити назначено поред референце.

Основни етички принцип рада истраживања је интелектуално поштење [10] које се огледа у коректно примењеним методама, критичком испитивању добијених резултата и њиховом аутентичном објављивању.

Важно је да се не изостави неко ко је заслужан да се рад напише или спроведу

мерења и испитивања на којима је рад базиран али не дописивати колеге који нису допринели да се рад напише [9].

Писање апстракта

Резиме (апстракт) који се даје на почетку рада, треба да концизно прикаже садржај рада и не треба да буде дужи од 50 до 500 речи, или 5% од дужине рада. Почетна реченица резимеа треба да, без понављања наслова, дефинише циљ истраживања. Резиме, се пише у трећем лицу јединине, треба јасно да укаже на карактер рада и да истакне допринос истраживања. У резимеу се по правилу не наводе 4 пример (Јовановић 2015а), (Јовановић 2015б) 5 пример (Јовановић и Стојановић 2015). 6 пример, (Јовановић et al 2015) 9 резултати ранијих истраживања, нити се цитира литература [6]. Сажетак може бити:

Неструктуисан - информативни (написан у једном пасусу). Структуисан написан у више кратких пасуса. За стручни чланак: увод, циљеви, материјал, метод, резултати и закључци [3]. На крају резимеа се приказују кључне речи које дају најбитније појмове садржане у тексту рада. Највише се даје до десет кључних речи. На крају резимеа се приказују кључне речи које дају најбитније појмове садржане у тексту рада. Највише се даје од пет до седам кључних речи [1,3].

Препорука

Пажљиво изаберите област у којој намерава да вршите истраживања. За ментора изаберите онога ко има верификоване резултате у тој области или му је она блиска

Перманентно пратите радове публиковане у часописима који су водећи у у тој области. Не устручавајте се да затражите помоћ од било ког аутора. Размењујте искуства у свом окружењу.

ЛИТЕРАТУРА

1. Како написати научни рад (Преузето, 15.03.2015.) Доступно: на <https://Fwww.fondacijamilanjelic.org>
2. Michaelson, H.B. How to Write and Publish Engineering Papers and Reports, ISI Press, Philadelphia, 1986: p. 182.
3. Стојановић-Јовановић. Основи методологије истраживања у сестринству. Београд: ВЗШСС, 2015.
4. Milutinović, V., The best method for presentation of research results, IEEE TCCA Newsletter, Autust, 1996.
5. Како успешно читати и писати: критичко читање. академско писање. писање извештаја. вештине презентације. Приручник: (Преузето 20.03 2015).: Доступно <https://www.google.rs/url>
6. The Royal Society, General Notes on the Preparation of Scientific Papers, London, 1974
7. Јовановић М. Упутство за писање и презентовање научних и стручних радова. (Преузето, 15.03.2015.) Доступно на <http://www.grf.bg.ac.rs/~mjovanovic/gallery/texts/PRvod ic.pdf>.
8. Упутство за учење: Писање есеја, Избегавање плагијата, Навођење референци коришћењем Харвард система (систем аутор-датум), Економски факултет, Београд, 2009.
9. Тодоровић Б. Објављивање радова у научним часописима (Преузето, 15.03.2015.) Доступно на <http https://www.google.rs/>
10. Добра научна пракса - етички кодекс научно-истраживачког рада, "Етика научноистраживачког рада у биомедицини", (уредници Љ. Вучковић-Декић, П. Миленковић), Медицински факултет Београд, 20.

РЕЦЕНЗИРАЊЕ – ПРОВЕРА КВАЛИТЕТА НАПИСАНОГ СТРУЧНОГ РАДА

Стеван Јовановић, Биљана Стојановић- Јовановић,

Висока здравствена школа струковних студија у Београду

САЖЕТАК РАДА

Појам верификација обухвата оцену квалитета и дефинитивно прихватање или одбијање (неприхватање) писаних радова. Начин верификације зависи од од врсте и намене дела. Верификацију спроводе квалификовани појединци или група људи. То су рецезенти, уредници, комисије, научна и наставна већа. У овом едукативном чланку се разматрају принципи процеса рецензирања, улога и место рецензента у процесу публикавања, као и етички аспект рецензирања.

Кључне речи: рецензирање, публикавање, рецезент,

Појам рецензије

Рецензија¹ представља критичку оцену о неком научном или уметничком делу, којом се квалификује вредност тог дела.

Рецензентски процес није савршен, али је то до сада најбољи систем који обезбеђује квалитет и поверење у објављене резултате. Први забележени процес рецензије потиче из 1665. године од стране уредника Philosophical Transactions of the Royal Society Henrija Oldenbурга[1].

За објављивање чланка потребно је само припремити рукопис у складу са предвиђеним техничким упутством [1]. Радови пре штампања у часопису подлежу строгој рецензији² коју спроводе часописи да би рад прихватили за штампање [2]. Од рецензента се очекује да буде високо критичан, али његова критика треба да буде конструктивна и фер [3].

Дужност рецензента је да помогне аутору да рукопис учини још бољим, и формално и суштински[4]. На тај начин он помаже и аутору и уреднику да остваре свој главни циљ: уреднику је важно да у свом часопису објављује што боље радове, а аутору да објави свој рад у што бољем часопису [5]. Главни недостатак система рецензирања, је његова

субјективност; нема начина којим би се она могла сасвим елиминисати [6]. Али већина рецензента верује да двоструко слепа рецензија (потпуна анонимност) смањује њен главни недостатак то јест субјективност [7].

Етичка правила

Рецензије су саставни део осигурања квалитета радова који се објављују. Изабрани рецензент који се осећа недовољно стручним да прегледа истраживање у рукопису или зна да такав преглед не може извршити довољно брзо, треба да обавести уредника и да се повуче из поступка прегледи. Прегледи се морају вршити на објективан начин.

Рецензенти треба да изразе своје мишљење јасно и уз аргументе. Необјављен материјал у достављеном рукопису се не сме користити ради сопственог истраживања рецензента без изричите сагласности аутора. Информације или идеје које су рецензенту доступне се морају сматрати поверљивим и не смеју се користити у личне сврхе

Вредновање рада

Рецензент ће своју оцену рада дати на одговарајућем обрасцу који је саставни део овог упутства. Рецензенту неће бити познато име аутора, као што ни ауторима неће бити познато име рецензента.

¹ Рецензија (од латинске речи recensio, од recensere у значењу „прегледати“) је критичка оцена о неком научном или уметничком делу, којом се квалификује вредност тог дела

На овај начин обезбеђује се објективност у оцени и вредновању рада.

Оцена рецензента

Мишљење рецензента одредиће даљу судбину рада. Рад се може прихватити у онаквом облику у каквом га је доставио аутор, могу се захтевати одређене исправке с циљем побољшања његовог квалитета, а може се и одбити. Рецензенти по правилу не

би требало да буду из исте институције у којој аутор или аутори раде. Оцена рецензента треба да садржи:

- Оцену оригиналности, и научног или стручног доприноса рада.
- Оцену актуелности рада.
- Оцену примењене методологије.
- Предлог за сврставање у категорију или тип рада.
- Оцену коришћене литературе и
- Сагласност за објављивање рада.

Сагласност за објављивање рада је оцена која може бити негативна, односно рад се не препоручује за објављивање, условно позитивна односно рад се препоручује за објављивање уз корекције, и позитивна односно рад се препоручује за објављивање[1,8]

Прво читање текста у улози рецензента

У првом читању чланка рецензент би требало да покуша да разуме чланак и постави питања у погледу свих нејасноћа. Њих је најбоље записати у тексту рукописа, на крајевима или на полеђини странице. Прво читање је налик тријажи током које рецензент доноси одлуку о важности и релевантности истраживања. Резиме упућује рецензента шта ће бити најважније погледати у организацији истраживања, поступцима, резултатима и закључцима. У том је часу добро на првој страници написати општа, широка питања која проистичу из сажетка, на пример “Шта се овде нуди ново?”, “Није ли узорак премали?”. Даљим читањем додају се нова велика питања, а укрштају се она на која чланак добро и јасно одговара.

У првом читању чланка рецензент треба да се усредсреди на истраживачки проблем о којем чланак пише. Рецензент мора да разуме све

научноистраживачке поруке које аутор упућује. Понекад је тешко разлучити нејасан приказ од нејасног ауторовог размишљања. О свакој тачки коју рецензент не разуме, он треба добро да размисли, прегледа литературу или разговара о проблему с колегом који о томе више зна[1].

Друго читање текста у улози рецензента

Друго читање треба обавити након неколико сати или дана, зависно о расположивом времену, сопственом и оном које је одредио уредник. Друго читање чланка почиње провером питања и примедба написаних на првој страници и уз текст, које је рецензент направио при првом читању. Потом следи процена вредности чланка, уколико не разуме рецензент, у начелу неће разумети ни читаоци, па рецензент треба слободно да приговори свему што га омета у читању и схватању чланка. Притом није потребно критиковати општи стил чланка, јер се ту укуси смеју разликовати.

Рецензенти се често слажу у оцени рукописа али извлаче различите закључке о томе да ли би рукопис требало прихватити за публикавање или не. Није редак случај да рецензенти исте научне репутације, потпуно различито оцене исти чланак који добију на рецензију. Наклоност, пристрасност и фаворизација од стране рецензента могу бити извор грешака које се јављају у рецензентском процесу. Постоји наклоност према позитивним резултатима[1].

Могућ извор грешака у рецензији је наклоност према врло афирмисаним институцијама или лабораторијама и непажња рецензента због недостатака времена. Један од начина да се елиминишу субјективни критеријуми у рецензији је и тзв. потпуна анонимност. То значи да се из рукописа који се шаље рецензенту уклоне имена коаутора и називи и адресе институција из којих потичу[1].

Након обављене рецензије, уредник, или неко у име уредника, шаље ауторима писмо са одлуком о судбини рада, најчешће заједно са извештајима рецензента. Рукопис се ретко штампа у форми у којој је првобитно послат. Уколико рад захтева ревизију, треба пажљиво прочитати примедбе и обавезно одговорити на сваку, било да је прихватате или одбијате. [9,3,]. Рецензенти упућују своје примедбе (уочене грешке, нетачности, захтеве за изменом или допуном) на које су аутори дужни да одговоре. Не треба игнорисати примедбе

које вам нису јасне или нисте сигурни како на њих да одговорите. У том случају се треба обратити уреднику са захтевом за објашњење, и са молбом за инструкције како да ревидирате рукопис. Аутор поново шаље кориговану верзију рукописа након чега се поступак рецензирања обнавља.

Ако је рад одбијен, пре него што одлучите шта даље, свакако продискутујте са колегама извештај уредника. Све коментаре рецензента и уредника озбиљно размотрите, урадите додатна истраживања или прерадите рукопис ако је потребно и поново га поднесите у исти или, ако сматрате да је прикладније, неки други часопис. [2]. Уколико су коначно све рецензије позитивне, уредник даје позитивно мишљење о штампању рукописа. Пре штампања аутору се шаље коначна верзија рада на проверу.

Ако је рад прихваћен за публикавање, одмах од уредништва часописа затражите информације о ауторским правима и сепаратима, као и о свим додатним могућим условима публикавања, уколико су вам непознати. На крају, не заборавите да обавестите све који су на било који начин учествовали у креирању рада о томе да ће рад бити публикован и у којем часопису [3].

Закључак о рецензирању

- Углед или утицај аутора не смеју утицати на оцену.
- Рецензент који уреднику попушта, чини штету и њему и часопису за који оцењује. С друге стране, писање рецензије се не сме злоупотребљавати као прилика за освету.
- Критике морају бити усмерене искључиво на чланак, а не на особе које су га написале. Било какве личне примедбе крајње су непримерене и уредници настоје да то спрече.
- Три су главна критеријума оцене квалитета истраживања: валидност, поузданост и универзалност.
- Поузданост – степен у коме мерила, процедура и инструмент истраживања дају исте резултате када се понови истраживање.
- Валидност – истинитост резултата, степен у коме резултати на тачан и истинит начин описују предмет истраживања.
- Универзалност – степен у коме се резултати могу применити у другом контексту

ЛИТЕРАТУРА

1. Стојановић-Јовановић. Основи методологије истраживања у сестринству. Београд: ВЗШСС, 2015.
2. Тодоровић Б. Објављивање радова у научним часописима (Преузето,15.03.2015.) Доступно на [http https://www.google.rs/](http://www.google.rs/).
3. Вучковић-Декић Љ, Богдановић Г. Добра уређивачка пракса. У: Божиновић Љ, Дујић А, Жижић-Борјановић С, Славковић В, уредници. Медицински чланци и часописи. Срп Арх Целок Лек (специјално издање) 2004; стр. 15–17.
4. Abby M, Massey MD, Galandiuk S, Polk HC. Peer review is an effective screening process to evaluate medical manuscript. JAMA 1994;272:105–107.
5. Mulligan A. Is peer review in crisis? Oral Oncol 2005;41:135–141.
6. Јовановић М. Упутство за писање и презентовање научних и стручних радаова. (Преузето,15.03.2015.)Доступно на http://www.grf.bg.ac.rs/~mjovanovic/gallery/text_s/PRvodnic.pdf.
7. Упутство за учење: Писање есеја, Избегавање плагијата, Навођење референци коришћењем Харвард система (систем аутор-датум), Економски факултет, Београд, 2009.
8. Упутства ауторима за припрему стручног рада за зборник (Преузето 20.03.2015). Доступно на: [radovahttps://www.google.rs/ur.l](https://www.google.rs/ur.l)
9. Добра научна пракса - етички кодекс научно-истраживачког рада, "Етика научноистраживачког рада у биомедицини", (уредници Љ. Вучковић-Декић, П. Миленковић), Медицински факултет Београд, 2004.

УПУСТВО АУТОРИМА ЧАСОПИСА ФИЗИОТЕРАПЕУТИКА СЕРБИКА

Часопис **ФИЗИОТЕРАПЕУТИКА СЕРБИКА** објављује радове из домаће и стране физиотерапеутске праксе, са акцентом на домаћој. С обзором да је физиопракса саставни и веома важан сегмент рехабилитације, часопис објављује и стручне радове колега чији су радови значајни за физиотерапеутску праксу.

У часопису се објављују уводници, оригинални чланци, предходна или кратка саопштења, ревијски радови типа општег прегледа, актуелне теме, чланци из историје медицине, лични ставови, наручени коментари, писма уредништву, извештаји са научних и стручних скупова, прикази књига и други прилози.

Аутор може објавити један или више радова. Објављивање радова се обавља према уређивачкој динамици, а уредништво часописа задржава ауторско право за објављивање радова.

Рукопис рада доставља аутор који је задужен са кореспонденцију, са изјава свих аутора. Пожељно је да се наведе име и презиме, контакт (телефон, мејл) аутора који је задужен за контакт, што се не објављује у часопису.

Рукопис рада, са кратком биографијом аутора и фотографијом (за ауторе који то желе), може се достављати препорученом пошиљком (рад на ЦД-у), електронском поштом, на мејл издавача „„ или директно уредници (nevena.medicomon@gmail.com), лично доласком код издавача, са изјава свих аутора. Поред изјаве о сукобу интереса, етичке сагласности потребно је доставити и изјаву да рад није раније ни делимично ни у целини прихваћен за објављивање или штампан у неком другом часопису. За радове који су део неког пројекта, магистарске или докторске тезе, навести као посебну напомену на крају текста, а за радове који су саопштени на неком стручном скупу навести и назив скупа, место и време одржавања скупа.

Уколико аутори желе могу се навести и сви они који су на неки начин допринели стварању рада, а нису аутори, као што су они који обезбеђују техничку, материјалну и финансијску помоћ (спонзорства, стипендије, опрема, поклони) у ЗАХВАЛНИЦИ.

Пре објављивања радови се враћају ауторима ради коначног обликовања за објављивање.

ОПШТА УПУСТВА: за обраду текста рада користити Word for Windows верзије 97, 2000 или 2003. За израду графичких прилога користити стандардне графичке програме за Windows, пожељно из програмског пакета Microsoft office (Exel, World Graph), ћирилицом (Serbian Cirilic), кодни распоред са проредом, (сем фраза, назива и скараћеница које је потребно оставити у латиници), фонтом Times New Roman, величином слова 12. После сваког знака интерпункције ставити само један празан карактер. Ако се у тексту користе специјални знаци, симболи, користити фонт Symbol. Подаци о коришћеној литератури у тексту означавају се арапским бројевима, редоследом којим се појављују у тексту. Странице нумерисати у оквиру доње маргине, почев од насловне стране.

ЕТИЧКА САГЛАСНОСТ: Рукописи о хуманим медицинским истраживањима или историје болести пацијената треба да садрже писану изјаву пристанка особа у складу са Хелсиншком декларацијом, одобрење локалног етичког одбора да се истраживање може извести да је оно у складу са правним стандардима. Експериментална истраживања на животињама треба да садрже изјаву етичког одбора институције и треба да су складу са правним стандардима.

ИЗЈАВА О СУКОБУ ИНТЕРЕСА: уз рукопис се прилаже изјава свих аутора којом се изјашњавају о сваком могућем сукобу интереса или изјаву да немају сукоба интереса. За додатне информације о различитим сукобима интереса видети интернет странице (World association of Medical editors-WAME, www.wame.org) под „политика о сукобу интереса“.

АУТОРСТВО: Све особе које су наведене као аутори рада треба да се квалификују за ауторство. Сваки аутор треба да је учествовао у раду довољно да може да преузме одговорност за целокупан текст и резултате изнете у раду. Ауторство се заснива само на: битном доприносу концепцији, добијању резултата или анализи и тумачењу резултата, планирању рукописа или његовој критичкој ревизији од знантног интелектуалног интереса, у завршном дотеривању верзије рукописа који се припрема за штампање.

ПРИПРЕМА РАДА: рад се састоји из насловне стране, сажетка рада (апстракта) са кључним речима, текста и литературе.

Насловна страна : садржи наслов рада , имена аутора и установе из које аутор долази

Наслов рада треба да буде кратак, информативан , јасан, да одговара тексту.

Имена аутора се исписују пуним именом и презименом.

Називи установа наводе се званични називи установа у којима аутор(и) ради(е), место и државу.

Сажетак: износи увод, циљ рада, метод(ологију)- избор испитаника, методе посматрања и анализе, резултати – конкретни добијени подаци и њихова статистичка значајност, закључак- дискусија. Сваки од наведених делова писати као посебан пасус, који почиње болдованом речу Сажетак треба да садржи до 250 речи.

кључне речи: 3-5 речи које осликавају садржину рада

Текст рада: треба да садржи увод, метод, резултате, дискусију, закључак

Литература : списак цитираних референци је одговорност аутора и мора бити тачан. Референце се наводе редним бројем , према цитирању у тексту, према ванкуверском стилу, не треба да буду старија од пет година, сем изузетно.

Упуство ауторима за припрему рада за часопис направљено према упуствима лиценцираних, релевантних здравствених часописа из домаће и стране медицинске праксе.

У ПРИЛОГУ :

- Изјава о непостојању сукоба интереса,
- Изјава о ауторству- изјава аутора
- Изјава о преносу ауторских права на Издавача

ИЗДАВАЧ MEDICOMON DOO

11 000 БЕОГРАД

датум

**ИЗЈАВА
О НЕПОСТОЈАЊУ СУКОБА ИНТЕРЕСА**

Изјављујем под пуном материјалном и кривичном одговорноћу да не постоји сукоб интереса приликом израде рада који Вам достављам.

аутор

ИЗДАВАЧ MEDICOMON DOO

11 000 БЕОГРАД

датум

ИЗЈАВА О АУТОРСТВУ (ИЗЈАВА АУТОРА)

Изјава којом се поврђује да сам при изради рада, који Вам достављам поштова(ла) о Закон о ауторским и другим својственим правима.

аутор

ИЗДАВАЧ MEDICOMON DOO

11 000 БЕОГРАД

_____ датум

ИЗЈАВА О ПРЕНОСУ АУТОРСКИХ ПРАВА НА ИЗДАВАЧА

Изјава којом потврђујем да сам сагласан (сагласна) да моја ауторска права пређу на Издавача, без надоканде.

аутор

ФИЗИО ИНФО

ПРОСТОР ЗА ИНФОРМИСАЊЕ ФИЗИОТЕРАПЕУТА

Наше колеге из Велике Британије су прве колеге које су добиле легитимно (законско) право да преписују лекове. Честитамо.

Confirming plans that were first outlined last year, the care and support minister Norman Lamb said that the new legislation, which will also empower podiatrists to prescribe medicines, would speed up treatments and free up GP's time.

Currently, physios and podiatrists must refer a patient to a GP in order to get a prescription. Practitioners who want to issue prescriptions will have to complete a training course and will only be able to prescribe medications in their specific area. The changes will come into force when the first wave of training courses has been completed in summer 2014.

"This change will not only benefit patients by making it more convenient to get treatment but it will also free up valuable GP time," Mr Lamb said. "We are showing the world that the NHS is at the forefront of healthcare, paving the way for other countries. Physiotherapists and podiatrists are highly skilled professionals and these changes will allow them to give better care to the millions of people with acute and long term conditions."

Phil Gray, chief executive of the Chartered Society of Physiotherapy, said: "This is a landmark moment that will lead to patients receiving faster, more effective treatment for their condition."

(Physiotherapists in the UK will become the first in the world to be able to independently prescribe medication to their patients, the Department of Health has announced. See more at: <http://www.physiospot.com/2012/11/26/first-international-physiotherapy-clinical-guidance-document-published/#sthash.iLP-2WaEq.dpuf>)

Листа научних часописа који могу бити од користи за физио праксу

- Advances in Physiotherapy
- Archives of Physical Medicine and Rehabilitation
- Clinical Rehabilitation
- Critical Reviews in Physical and Rehabilitation Medicine
- International Journal of Physiotherapy: open access online journal
- International Journal of Physiotherapy & Rehabilitation
- International Journal of Physiotherapy & Research
- International Journal of Therapies and Rehabilitation Research: open access online
- Journal of Back and Musculoskeletal Rehabilitation
- Journal of Biomechanics
- Journal of Physiotherapy
- Journal of Manual and Manipulative Therapy (JMMT)
- Journal of Musculoskeletal Research
- Journal of Neurologic Physical Therapy
- Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy
- Journal of Physical Therapy Science
- Journal of Rehabilitation Medicine
- Journal of Sport Rehabilitation
- Manual Therapy
- New England Journal of Medicine – Online
- New Zealand Journal of Physiotherapy
- Orthopaedic Physical Therapy Clinics of North America
- Physical Therapy : The APTA's journal online – With free PT podcasts
- The Physician and Sports Medicine
- Spine : Abstracts available
- Spine Journal
- SportScience : Research on Human Physical Performance
- Medline at National Library of Medicine
- Human Anatomy Online
- Joint Capsular Patterns : List of capsular patterns in table format
- Lumen's Master Muscle List : Description of all muscles..with images!
- Muscles In Action : A Multimedia Online Textbook.
- Muscle Charts : Great resource for students.

АПЕУТА * 8. СЕПТЕМБАР - СВЕТКСКИ ДАН ФИЗИОТЕРА

